

การศึกษาทางสัตวบรรณศาสตร์ของคำลงท้ายในภาษาระยอง

น.ส.สมจิตต์ รัตน์ลักษณะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-569-967-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15458

๒๕๓๒คค๑๑

A Semantico - Phonetic Study of Final Particles
in the Rayong Dialect

Miss.Somchit Rataneeluck

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the degree of Master of Arts

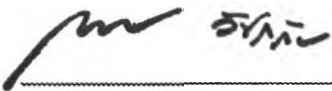
Department of Linguistics

Graduate School

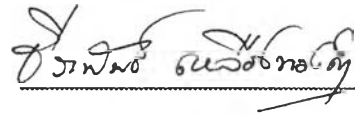
Chulalongkorn University

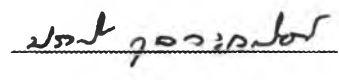
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาทางสัตวบรรณศาสตร์ของค่างลงท้ายในภาษาระยอง
โดย นางสาวสมจิตต์ รัตน์ลักษณะ
ภาควิชา ภาษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุคาพร ลักษณะียนาวิน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

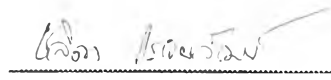

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุคาพร ลักษณะียนาวิน)

กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชลิตา โรจนวัฒนวุฒิ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ผู้จัดทำ รัตนิสักษณ์ : การศึกษาทางสัทอรรถค่าสตร์ของคำลงท้ายในภาษาระยอง (A SEMANTICO-PHONETIC STUDY OF FINAL PARTICLES IN THE RAYONG DIALECT) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.สุตาพร สักขณินาริน อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.ปราณี กุลละวณิชย์, 154 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาลักษณะทางเสียงของคำลงท้ายในภาษาระยอง และศึกษาความหมายของถ้อยความที่ผู้พูดแสดงออกด้วยลักษณะทางเสียงของคำลงท้าย โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับสัทลักษณะของคำลงท้าย

การศึกษาทางด้านสัทลักษณะ ได้ศึกษาการปรากฏร่วมกันระหว่างลักษณะทางเสียง 3 ประการ ได้แก่ เสียงสูง-ต่ำ ความสั้น-ยาว และการปิด-เปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์ ทำให้ได้ลักษณะร่วมทางเสียงของคำลงท้าย 2 ระบบ คือ ระบบปฐมภูมิ และระบบทุติยภูมิ สัทลักษณะร่วมทางเสียงของคำลงท้ายทั้งหมดแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มตามความแตกต่างของความหมาย คือ กลุ่มเสียงสูงระดับ กลุ่มเสียงกลางระดับ กลุ่มเสียงขึ้น และกลุ่มเสียงตก สัทลักษณะร่วมทางเสียงของคำลงท้ายในระบบทุติยภูมิ ใช้ขยายความหมายของคำลงท้ายในระบบปฐมภูมิ ที่สังเกตได้ว่าเป็นกลุ่มทางเสียงกลุ่มเดียวกัน ในแง่ของการเน้นความและการสื่อความชัดเจน

การศึกษาทางด้านความหมาย เป็นการศึกษาความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ รูปประโยค สถานการณ์ และวัจนกรรมของถ้อยคำซึ่งคำลงท้ายปรากฏอยู่ ความหมายของคำลงท้ายสังเกตได้เป็น 4 กลุ่มตามลักษณะร่วมทางความหมาย ได้แก่ สัทลักษณะร่วมในการแสดงการสิ้นสุดความ สัทลักษณะร่วมในการแสดงการไม่จบความ สัทลักษณะร่วมในการสื่อความชัดเจน และ สัทลักษณะร่วมในการแสดงความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้าได้

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัทลักษณะและความหมาย สรุปได้ว่า เสียงตกแสดงความหมายร่วมในการแสดงการสิ้นสุดความ เสียงสูงระดับแสดงความหมายร่วมในการแสดงการไม่จบความ เสียงขึ้นแสดงความหมายร่วมในการแสดงการสื่อความชัดเจน และเสียงกลางระดับแสดงความหมายร่วมในการแสดงความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้าได้

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด มีความสัมพันธ์กับสัทลักษณะของคำลงท้ายในภาษาระยอง นอกจากนี้แล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างสัทลักษณะร่วมทางความหมายกับสัทลักษณะร่วมทางเสียงของคำลงท้าย มีความสอดคล้องกับสัทลักษณะของทำนองเสียง

ภาควิชา ภาษาคำสตร์
สาขาวิชา ภาษาคำสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

SOMCHIT RATANEELUCK : A SEMANTICO-PHONETIC STUDY OF FINAL PARTICLES
IN THE RAYONG DIALECT. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SUDAPORN LUKSA-
NEEYANAWIN, Ph.D.; CO-ADVISOR : ASSO. PROF. PRANEE KULLAVANIJAYA, Ph.D.
154 pp.

The objectives of this thesis are to analyse the prosodies of final particles in the Rayong dialect; to investigate how intention, emotion and attitude of speakers are expressed through the prosodies of final particles by means of exploring the relationship between prosodies of particles and their meanings.

An analysis of prosodies shows that through a combination of intonation, length and glottal termination, prosody complexes are formed. This analysis of prosody complexes posits final particles of the Rayong dialect into two systems: the primary system and the secondary system. The systems can be divided into four groups of prosody complexes in accordance with the meanings expressed through the prosodies: the high level, the mid level, the rising and the falling prosody complexes. The prosody complexes of final particles in the secondary system modify the meanings of those in the primary system within the same group in terms of emphasis and contradiction.

In order to determine how attitudinal meanings are conveyed by prosodies, the semantic analysis of final particles is done by analysing the types of sentences of the utterances, the context of situations, and the speech acts of utterances in which the particles occur. Based on this semantic analysis, the final particles can be classified into four groups of core-meanings; finality, non-finality, contradiction and predictability.

Analysing the relationship of the prosodies of final particles to their expressive meanings demonstrates that the prosody complexes of the falling intonation convey the core-meaning of finality; those of the high-level intonation convey the core-meaning of non-finality; those of the rising intonation (including the convolution group in the secondary system) convey the core-meaning of contradiction; and those of the mid-level intonation convey predictability.

The results of the analysis prove that there is a relationship between the core-meanings and the prosody complexes of final particles. Furthermore, the relationship mentioned above supports the hypothesis of intonation universals.

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต *Somchit Rataneeluck*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Pranee Kullavanijaya*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุคาพร ลักษณะียนาวิน อาจารย์ที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งท่านทั้งสองได้กรุณาแนะนำข้อคิดเห็นที่มีค่ายิ่ง ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนกระทั่งงานสำเร็จ ทั้งยังกรุณาให้ยืมหนังสือส่วนตัว ตลอดจนการให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง ในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง และแนะนำจากรองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และอาจารย์ ดร.ชลิดา โรจนวิวัฒนวุฒิ นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาศาสตร์ ที่กรุณาให้ยืมหนังสือและอุปกรณ์ต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณคุณพรศรี คุณGerald Wright และคุณสุรพล ชัยทองวงศ์วัฒนา ที่ให้ความช่วยเหลือทุกด้านด้วยดีเสมอมา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้พิมพ์สำเร็จลุล่วงด้วยความเสียสละช่วยเหลือจากคุณวิรัตน์ วาริชกุลจงเจริญ จึงใคร่ขอแสดงความขอบคุณอย่างยิ่ง

เงินทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วน ได้รับจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ.ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา และเพื่อน ทั้งเพื่อนเรียน และเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนผู้บอกภาษา อาจารย์นุรักษ์ณ์ เฟิงสุภาพ และอาจารย์ลัคนา สหัสสนิมิตกุล ซึ่งส่งเสริมสนับสนุนด้านการเก็บข้อมูลและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา จนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
สมมติฐาน	2
ความมุ่งหมายในการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
วิธีดำเนินการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ความหมาย คำจำกัดความของคำสำคัญที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์	4
การวิเคราะห์คำลงท้าย	10
บทที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการใช้สัญลักษณ์แทนเสียง	15
2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15

2.1.1	งานศึกษาคำลงท้ายโดยพิจารณาคำแห่ง เป็นเกณฑ์สำคัญ	16
2.1.2	งานศึกษาคำลงท้ายโดยพิจารณาเสียง เป็นเกณฑ์สำคัญ	26
2.1.3	งานศึกษาคำลงท้ายโดยพิจารณาเสียงและ ความหมาย	30
2.1.4	งานศึกษาคำลงท้ายโดยพิจารณาความหมายในแง่ของ วัจนกรรม	32
2.2	การใช้สัญลักษณ์แทนเสียง	35
2.2.1	สัญลักษณ์แทนเสียงคำลงท้าย	35
2.2.2	สัญลักษณ์แทนเสียงคำหมวดอื่นๆในถ้อยความ ที่มีคำลงท้าย	39
บทที่ 3	สัทลักษณะของคำลงท้ายในภาษาระยะของ	42
3.1	โครงสร้างของหน่วยเสียงพยัญชนะและสระ (Phonematic units)	43
3.2	ลักษณะทางเสียง (Prosodies)	44
3.2.1	ลักษณะเสียงสูง-ต่ำ	44
3.2.2	ความสั้น-ยาวของพยางค์.....	45
3.2.3	การปิด-เปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์.....	45

3.3	ลักษณะร่วมทางเสียง (Prosody complexes).....	45
3.3.1	ลักษณะร่วมทางเสียงของคำลงท้ายในระบบปรัญญา.....	45
3.3.1.1	ลักษณะร่วมทางเสียงในกลุ่มเสียงสูงระดับ.....	48
3.3.1.2	ลักษณะร่วมทางเสียงในกลุ่มเสียงกลางระดับ....	49
3.3.1.3	ลักษณะร่วมทางเสียงในกลุ่มเสียงเปลี่ยนระดับขึ้น.	50
3.3.1.4	ลักษณะร่วมทางเสียงในกลุ่มเสียงเปลี่ยนระดับตก.	50
3.3.2	สัทลักษณะร่วมทางเสียงของคำลงท้ายในภาษาระยะของใน ระบบทศัญญา.....	53
3.3.2.1	ลักษณะร่วมทางเสียงในกลุ่มเสียงคงระดับขึ้น..	57
3.3.2.2	ลักษณะร่วมทางเสียงในกลุ่มเสียงคงระดับตก..	57
3.3.2.3	ลักษณะร่วมทางเสียงในกลุ่มเสียงผสม.....	58
3.4	สัทลักษณะร่วมของคำลงท้ายในภาษาระยะของ.....	59
3.4.1	โครงสร้างที่สามารถปรากฏร่วมกับลักษณะร่วมทางเสียง จำนวน 5 แบบ.....	60
3.4.2	โครงสร้างที่สามารถปรากฏร่วมกับลักษณะร่วมทางเสียง จำนวน 4 แบบ.....	60
3.4.3	โครงสร้างที่สามารถปรากฏร่วมกับลักษณะร่วมทางเสียง จำนวน 3 แบบ	60

	3.4.4 โครงสร้างที่สามารถปรากฏร่วมกับลักษณะร่วมทางเสียง จำนวน 2 แบบ	61
	3.4.5 โครงสร้างที่สามารถปรากฏร่วมกับลักษณะร่วมทางเสียง จำนวน 1 แบบ.....	62
บทที่ 4	ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับสัทลักษณะ ของคำลงท้าย.....	65
	4.1 หลักที่ใช้ในการศึกษาความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด.....	65
	4.1.1 รูปประโยค.....	65
	4.1.2 สถานการณ์.....	67
	4.1.3 วัจนกรรม.....	68
	4.2 ความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด.....	70
	4.2.1 ชี้แจงยืนยัน.....	71
	4.2.2 บอกกล่าว.....	71
	4.2.3 บอกให้ทำ.....	72
	4.2.4 ขอความเห็น.....	72
	4.2.5 ค่ะ ยั้่น ค่ะ ยอ.....	73
	4.2.6 ถาม.....	73
	4.2.7 ชัดแจ้ง.....	74

4.2.8	ประหลาดใจ.....	74
4.2.9	กังวลใจ.....	74
4.2.10	คาดการณ์ คาดคะเน หรือแสดงการรู้เท่าทันความคิด..	75
4.2.11	ประชดประชัน.....	75
4.2.12	ตัดพ้อต่อว่า.....	76
4.3	ความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย และสัญลักษณ์ของคำลงท้าย..	76
4.3.1	สากลลักษณะของทำนองเสียง.....	77
4.3.2	ความหมายร่วมของคำลงท้ายในภาษาระยะของ.....	78
4.3.3	ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายร่วม กับสัญลักษณ์ของคำลงท้าย.....	79
4.3.3.1	ความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย กับลักษณะเสียงสูง-ต่ำ.....	79
4.3.3.2	ความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย กับความสั้น-ยาวของพยางค์.....	92
4.3.3.3	ความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย กับการปิด-เปิดเส้นเสียง.....	94
	ข้อสรุป.....	95
	ข้อสังเกต.....	95

บทที่ 5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	97
	สรุปผลการวิจัย	97
	อภิปรายผล	108
	ข้อเสนอแนะ	110
	บรรณานุกรม	112
	ภาคผนวก	115
	ภาคผนวก ก.	116
	ภาคผนวก ข.	118
	ภาคผนวก ค.	120
	ประวัติผู้เขียน	154

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สัญลักษณ์แสดงฐานที่เกิดและลักษณะของหน่วยเสียงพยัญชนะ	39
ตารางที่ 2 หน่วยเสียงสระเดี่ยวในภาษาท้องถิ่นย่อยของอำเภอเมือง	40
ตารางที่ 3 โครงสร้างของหน่วยเสียงพยัญชนะและสระ (Phonematic units) ของคำลงท้ายในภาษาระยอง	43
ตารางที่ 4 ลักษณะร่วมทางเสียง (Prosody Complexes) ชั้นปฐมภูมิ ซึ่งอาจปรากฏได้.....	46
ตารางที่ 5 ลักษณะร่วมทางเสียงของคำลงท้ายภาษาระยอง ในระบบปฐมภูมิ	47
ตารางที่ 6 ลักษณะร่วมทางเสียง (Prosody Complexes) ชั้นทุติยภูมิ ซึ่งอาจปรากฏได้.....	55
ตารางที่ 7 ลักษณะร่วมทางเสียงของคำลงท้ายภาษาระยอง ในระบบทุติยภูมิ	56
ตารางที่ 8 สัทสัญลักษณ์ที่เป็นอักษรไทย แทนเสียงคำลงท้ายในภาษาระยอง ในระบบปฐมภูมิ.....	117
ตารางที่ 9 สัทสัญลักษณ์ที่เป็นอักษรไทย แทนเสียงคำลงท้ายในภาษาระยอง ในระบบทุติยภูมิ.....	119
ตารางที่ 10 ความหมายร่วมแสดงการสิ้นสุดความกับลักษณะเสียงตก.....	121
ตารางที่ 11 ความหมายร่วมแสดงการไม่จบความกับลักษณะเสียงสูงระดับ.....	130

ตารางที่ 12	ความหมายร่วมแสดงการสื่อความขัดแย้งกับลักษณะเสียงขึ้น และลักษณะเสียงผสม.....	138
ตารางที่ 13	ความหมายร่วมแสดงความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้า กับลักษณะเสียงกลางระดับ.....	142
ตารางที่ 14	ความหมายกับลักษณะความสั้น-ยาวของพยางค์.....	148
ตารางที่ 15	ความหมายกับลักษณะการปิด-เปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์.....	152